

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

25. TÝDEN (19.6.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Za vysokých teplot je urychlen vývoj škůdců, snižuje se účinnost některých přípravků, probíhá rychlejší přilet nových dospělců do porostů, je třeba sledovat počty škůdců alespoň 2x týdně (po postřiku je rychle nahradí noví jedinci). Vysoká početnost je u zápředníčka a molice vlašovičnickové, která pokračuje v migraci. Rizikové jsou trásněnky, mšice, housenky, dřepčící a krytonosci, lokálně se mohou projevit i další škůdci.

Přetrvávají rozdíly mezi oblastmi v početnosti škůdců (např. dřepčίκů), obdobně jako v loňském roce. Začíná nástup letních škůdců, počasí pro migraci má být příznivé, někteří z nich mohou překročit práh škodlivosti během několika dní. Monitoringu a ochraně proti škůdcům je třeba v následujících 2–3 týdnech věnovat vyšší pozornost než dosud.

Brokvičá zelenina - dospělců i housenek zápředníčků je velké množství, v hlicích housenky rychle rostou, škody se mohou projevit během chvilky. Pokračuje migrace molice vlašovičnickové (práh škodlivosti již překročen na většině lokalit), škodlivost dřepčίκů v závislosti na lokalitě. Někde přetrvává vyšší výskyt trásněnek. Pokračuje migrace mšic, kolonií zatím minimum. Objevují se první dospělci krytonosců, jsou často skryti v porostu, škody se mohou projevit za několik týdnů po zvětšení larev. Bělásků a můr zatím málo, dospělců vrtalek též menší množství.

Ostatní zelenina - přibývá mšic a kyjatek v různých plodinách, někde jsou regulovány predátory a parazitoidy. Početnost trásněnek na cibuli v závislosti na intenzitě ochrany, při vyšším výskytu poškození vzhledu listů, objevují se i v dalších plodinách. Na chřestu dospělci a vajíčka chřestovníčka obecného, méně často ch. dvanáctitečného. V zemi škodí drátovci, v porostech částí dospělci kovaříků. Létají dospělci kovolesskele gama a můr, včetně osenice polní. Na celeru miny vrtule celerové (konec 1. generace).

Rizikové: molice, zápředníček, dřepčící, housenky můr, drátovci, trásněnky, mandelinky, kyjaty a mšice

Molice vlašovičnicková

- pokračuje hromadná migrace, početnost na většině lokalit již nad prahem škodlivosti.

Monitoring - dospělci a vajíčka na spodní straně listů, při masovém přeletu jsou dospělci všude v krajině. Mohou krátkodobě usednout i do jiných plodin - do několika dní sami odletí bez nutnosti ochrany.

Ochrana - v závislosti na početnosti dospělců. Migrace potrvá cca 3-4 týdny, plán ochrany je třeba rozvrhnout na celé období (začít kontakty proti dospělcům, po vylíhnutí nymf zařadit systémovější přípravky). U molice je důležité ošetřit co největší plochu spodní části listů, nekvalitní ošetření (např. nevhodné trysky s velkými kapkami) rozhodují o odlišnostech v napadení sousedících porostů různých pěstitelů.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- oproti normálu výskyt nízký, škodlivost nadále pouze lokální, připomíná to loňský rok, kdy byly velké rozdíly mezi oblastmi.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců.

Zápředníček polní

- dospělců i housenek velké množství, při pozdním zjištění dojde k poškození listů.

Monitoring - zelené housenky na spodní straně listů, mají tvar brousku (nejširší uprostřed). Při silném výskytu poletují dospělci v porostu. V letošním roce přetrvává z neznámých důvodů podprůměrná účinnost feromonových lapáků (početnost neodpovídá pozorovaným dospělcům v porostech ani poškození rostlin).

Ochrana - sítě proti hmyzu zabrání kladení vajíček. Ochrana se provádí proti nejmladším housenkám, při vysokém výskytu dospělců se může ošetřit i na dospělé před vykladení vajíček (spojit s ochranou proti molici a dřepčíkům).

Krytonosci

- v porostech dospělci nové generace, jarní výskyt byl rozvleklý, přilet brouků a riziko škod bude až do července.

Monitoring - dospělci často skryti v porostu, použít žluté misky jako při monitoringu v řepkách.

Ochrana - cílit na dospělé před vykladením vajíček. Při vyšším výskytu mohou škodit i dospělci žírem.

Housenky mūr

- může škodit více druhů, včetně polyfágní osenice polní, početnost na sledovaných plochách zatím nízká.

Monitoring - vajíčka na spodní straně listů i dalších částech rostlin, jednotlivě či v početných snůškách. Housenky nejčastěji na listech. Početnost dospělců vybraných druhů lze zjistit ze sítě světelných lapáků ÚKZÚZ.

Ochrana - ošetřuje se proti mladým housenkám krátce po vylíhnutí.

Mandelinka bramborová

- sledování ukončeno, škodit může po celé letní období.

Kyjatka hrachová

- početnost variabilní, v závislosti na ošetření, srážkách a početnosti užitečných organismů.

Monitoring - v počátku jsou ukryté mezi listy na vrcholových částech rostlin, velké kolonie jsou na vegetačním vrcholu, listech i luscích. Zelené nymfičky jsou dobře maskované, mohou se snadno přehlédnout.

Ochrana - rychlost růstu kolonií je vysoká, provádět monitoring 2x týdně. Kyjatky lákají predátory i parazitoidy, při nízkém výskytu mohou regulovat početnost - zohlednit při rozhodování o postřiku.

Mšice

- pokračuje migrace různých druhů mšic do porostů, početnost je zatím nízká, ale počasí je příznivé, škody mohou nastat u druhů přenášejících viry.

Monitoring - okřídlení dospělci a bezkřídlé nymfy mohou být na listech nebo ukryty mezi nahloučenými listy apod. Nepřímo na přítomnost mšic upozorní výskyt predátorů a mšicomarů.

Ochrana - v závislosti na druhu a plodině. Přímé škody sáním kromě mšice makové zatím nejsou (nízký výskyt - zakládání kolonií), ale u některých plodin je významný

přenos viróz - ty je třeba začít ošetřovat při prvním výskytu dospělců.

Třásněnky

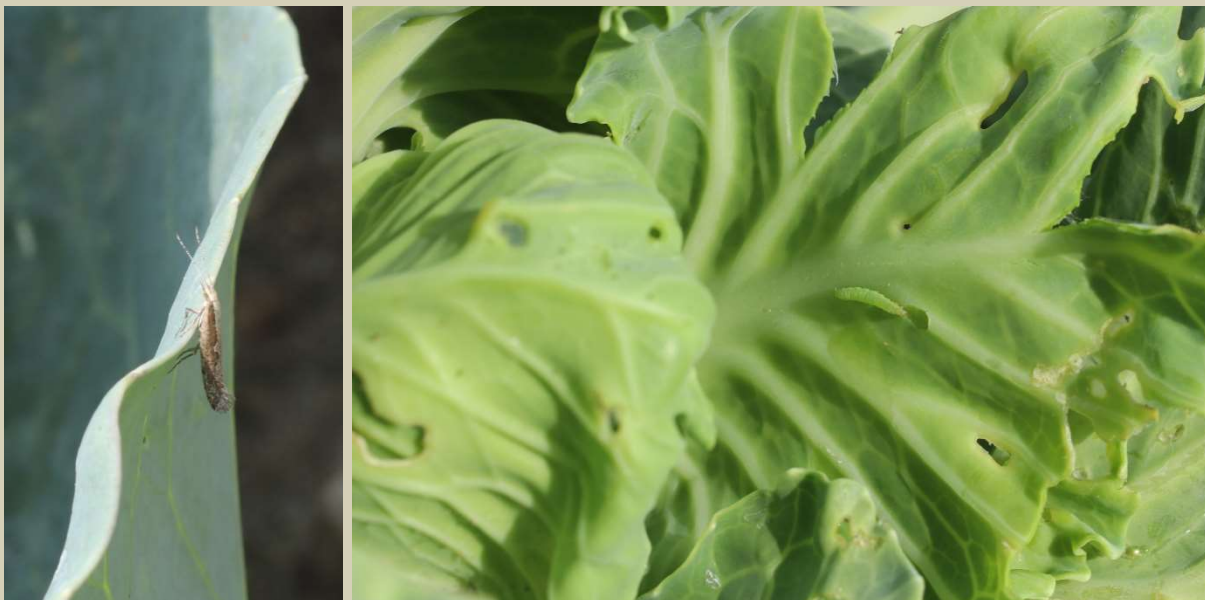
- početnost zůstává vysoká, počasí jim vyhovuje, naletují i do letošní cibule, škodlivost se bude zvyšovat. Pronikají do hlávek zelí, kde se v místě sání začínají tvořit nádorky.

Monitoring - tmaví dospělci a světlé nymfy jsou ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - na cibuli při začínajícím poškození listů sáním, u zelí zabránit vniknutí do hlávek, kde jsou před účinky přípravků chráněny.

Užitečné organismy

- výskyt mšic láká do porostů predátory (pestřenky, slunéčka, zlatoočky) i parazitoidy (mšicomary). Při nízkém výskytu mšic dokáží regulovat jejich početnost bez nutnosti ochrany, ale záleží na poměru mšic a užitečných organismů. Poměrně hojně zůstávají pavouci, na které má pozitivní vliv nižší intenzita ochrany. S výskytem zápředníčka bude přibývat i jeho parazitodů.

Zápředníčků přibývá, mnohde více než 1 housenka/rostlinu, za vysokých teplot je růst housenek urychlen, tomu odpovídá poškození listů během několika dní

Přibývá i molic

Riziková zůstávají krytonosci

Třásněnky a mšice jsou na různých plodinách, na brukvovité zelenině z mšic zatím převažuje m. broskvoňová

Housenka ani vajíček můry zelné mnoho není, dominují zápředníčci

Dospělců kovaříků je v porostech velké množství, ale cílená ochrana proti nim je zbytečná - je to jen pověsný vrchol ledovce - zasáhne se pouze malá část populace. Použít kontaktně působící přípravek při ochraně cílené na další škůdce.

Silné poškození hrachu sáním kyjatek, na rostlinách larvy a dospělci slunéček, mšicomaři i entomopatogenní houby, ale v nízkých počtech a kyjátku nezvládly redukovat pod práh škodlivosti

Na hrachu se objevují v nízkém počtu i miny vrtalek

Dravé larvy a kukla pestřenky pruhované jsou hojné v porostech se mšicemi

Dospělci obaleče hrachového na lepové desce feromonového lapáku, probíhá kladení vajíček, housenky mohou škodit v luscích

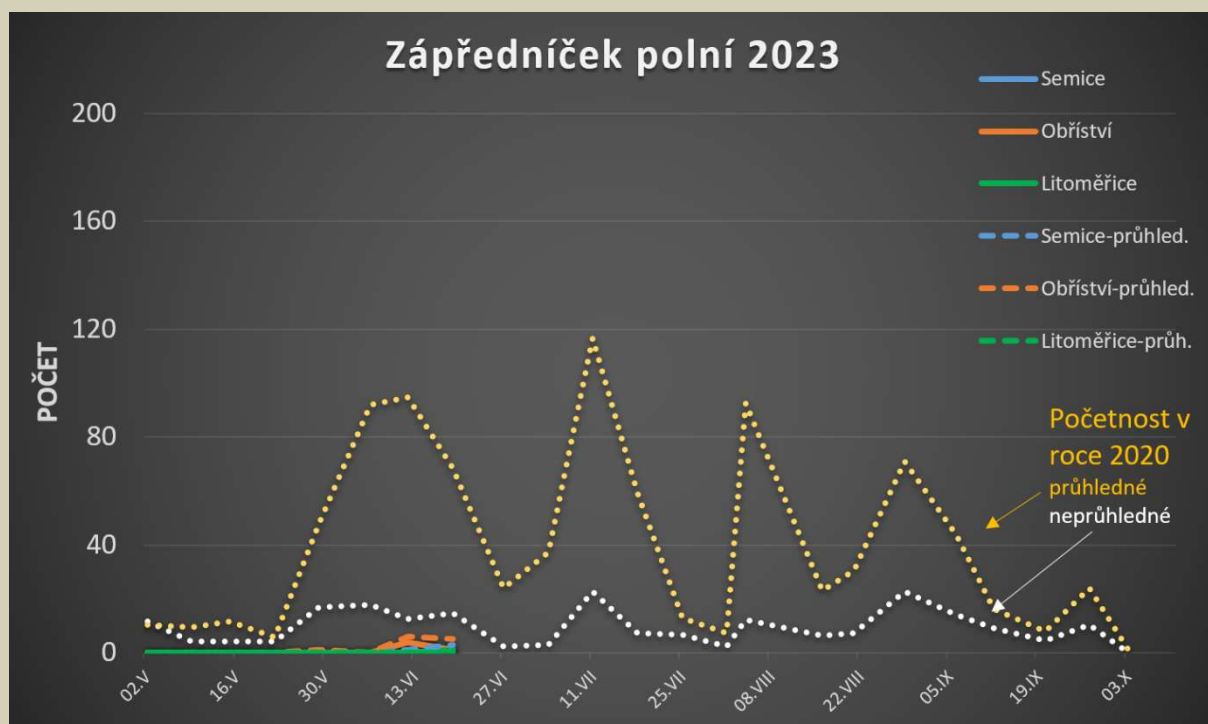
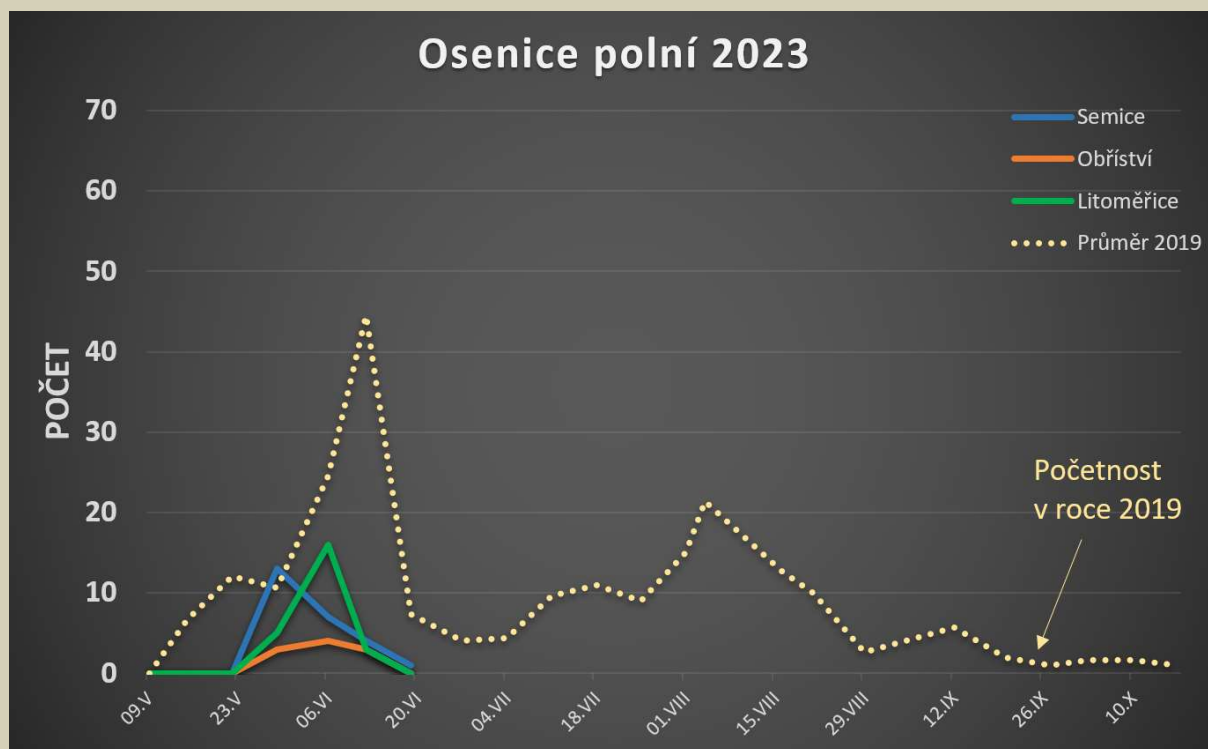
Různé druhy mšic lze letos potkat na různých rostlinách včetně chřestu

Odchyt **osenice polní** a **zápředníčka** do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček - čárkovaná čára (průhledný lapák), plná čára (neprůhledný lapák) - rozdíly v odchycích na stejné lokalitě

Osenice - konec letu 1. generace, početnost podprůměrná

Zápředníček - v porostech hodně dospělců, do lapáků z neznámého důvodu zatím téměř nelétají (odchyty neodpovídají výskytu), housenky na mnoha místech škodí

Odchyt můry kapustové do feromonových lapáků v roce 2023

- tečkovaně - průměrný odchyt v roce 2021 (průměr ze všech 3 lokalit)
- početnost 1. generace nízká

